

تأثیر ماهواره بر ترویج خشونت و بزهکاری

پژوهشگران عرصه رسانه معتقدند که رسانه‌ها دارای چنان قدرتی هستند که می‌توانند نسلی تازه در تاریخ بشر پدید آورند؛ نسلی که با نسل‌های پیشین بسیار متفاوت است.

پژوهشگران عرصه رسانه معتقدند که رسانه‌ها دارای چنان قدرتی هستند که می‌توانند نسلی تازه در تاریخ بشر پدید آورند؛ نسلی که با نسل‌های پیشین بسیار متفاوت است.

متفکران نیز معتقدند: وسایل ارتباط جمعی جدید ابزاری بس نیرومندند که می‌توان از آن در راه خیر و شر با تأثیری شگرف سود برد و چنانچه کنترل مطلوب وجود نداشته باشد، امنیت یک جامعه را به خطر می‌اندازد.

رسانه‌ها به‌عنوان یکی از ارکان اساسی جامعه ارتباطی میان دولت و ملت، می‌توانند با آشنا و آگاه ساختن جامعه نسبت به بزهکاری و مسائل قانونی، خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی مربوط به آن مشارکت هر چه بهتر و مفیدتر مردم در سازماندهی و اجرای سیاست جنایی را موجب شوند و در این حالت مردم خود کارگزار امنیت شده و در فرایند حصول به آن مشارکت می‌کنند. تقریباً در اکثر کشورها، به‌ویژه کشورهای در حال رشد، تعداد نسل جوان بیشتر و دلبستگی آنان بر رسانه‌های جمعی فزون‌تر است. تحقیقات انجام شده در ایران، حاکی از آن است که بیشتر تماشاکنندگان تلویزیون، افراد زیر 15 سال و بعد از آن بانوان خانه‌دار و سپس جوانان بیشتر از 15 سال هستند.

رسانه‌ها می‌توانند شیوه‌های مبارزه با بزهکاری و پیشگیری از آن را به مردم آموزش دهند. با به تصویر کشیدن فرایند بزهکار شدن یک فرد، مخاطبان در می‌یابند که چگونه با اتخاذ تدابیر صحیح تربیتی، آموزشی، اقتصادی و اجتماعی مانع بزهکار شدن افراد شوند.

به‌نظر شما، شیوه انعکاس جرائم در جامعه چگونه است و غالباً چه جرائمی در رسانه‌ها منعکس می‌شود؟ برای پاسخ دادن به این سؤال کافی است سری به صفحات روزنامه‌ها، نشریات، رادیو و تلویزیون و کانال‌های ماهواره بزنیم. نتایج این مشاهده نشان می‌دهد که جرائم خشن بیش از سایر جرائم انعکاس یافته‌اند؛ جرائمی نظیر تجاوز جنسی همراه با قتل و ضرب و جرح، کلاهبرداری‌های بزرگ و نظایر اینها، از این شمارند.

اخبار شنیداری و دیداری در ارائه تصویر جرم به مردم و توسعه سازمان‌هایی مانند پلیس در جامعه نقش مهمی دارند. رسانه‌ها همچنین نقش مهمی در چگونگی شکل‌گیری افکار عمومی در مورد جرم و بزهکاری ایفا می‌کنند.

رسانه‌ها تأثیر معناداری بر تصویر کلی جرم درون جامعه دارند. گستره این تأثیر تا آنجاست که می‌توان گفت انگاره‌هایی که بر آگاهی عموم درباره جرم سایه افکنده است عمدتاً محصول رسانه‌هاست.

رسانه با تأثیرگذاری بر ساختار خانواده از یک سو و با ارائه تصویری از جرم از سوی دیگر بر شکل‌گیری یا کاهش جرائم اجتماعی مؤثر واقع می‌شود.

خارج از چارچوب رسانه‌های رسمی کشور، تأثیر فیلم‌های ماهواره‌های فارسی زبان یا سیستم ویدئویی (غیررسمی) که روی آنها هیچ‌گونه کنترلی وجود ندارد شدیدتر و عمیق‌تر است. ارتکاب جرائم جنسی و خشونت‌هایی که منجر به قتل می‌شود اغلب تحت تأثیر اینگونه فیلم‌ها بوده و مرتکبین آنها خود به این تأثیر اعتراف کرده‌اند.

تکنیک‌ها و روش‌ها:

1- کم‌ارزش‌کردن قیود مذهبی و اجتماعی: یکی از رویکردهای ماهواره‌های فارسی زبان، بی‌اعتنا و کم‌ارزش‌کردن قیود مذهبی و اجتماعی است، لذا افراد، زمانی بزهکار می‌شوند که نسبت به قیود مذهبی و اجتماعی کم‌اعتنا یا بی‌اعتنا شوند.

2- تصویرسازی از واقعیت جعلی برای کودکان و نوجوانان: در انتخاب فیلم‌های ماهواره‌های فارسی زبان، به جنبه آموزشی، تربیتی، مذهبی و اخلاقی آنها چندان توجه نمی‌شود لذا صحنه‌های جرائم خشن، پرخاشگری، عصیان و قانون‌شکنی را مجسم می‌سازند اما

اطفال، نوجوانان و کسانی که آگاهی و تجربه کافی ندارند، آنها را واقعیت می‌پندارند و مظهری از زندگی جدید تصور می‌کنند در صورتی که در بیرون از صحنه‌های تلویزیون و سینما یعنی در جامعه، واقعیت‌ها به کل، متفاوت از موضوع فیلم‌هاست.

3- دستکاری ادراک و روان مخاطبان: تماشای ماهواره‌های فارسی زبان تأثیر اجتناب‌ناپذیری در تمامی گروه‌های سنی به‌ویژه کودکان و نوجوانان بر جای می‌گذارد. بنابراین محتوی این برنامه‌ها بر ادراک و روان مخاطبان و تلقی واقع‌بینانه از آنها برای تأمین «بهداشت روانی« و «تعادل شخصیت« پیامدهای نامطلوبی دارد. کین‌برگ، جرم‌شناس سوئدی می‌گوید: «ماهواره‌ها در تار و پود افراد تلقین‌پذیر برای ارتکاب جرائم نفوذ می‌کنند.«

4- ساده‌سازی و استاندارد کردن جرائم و خشونت: ماهواره‌های فارسی زبان جرائم خشن و رفتار و خشونت‌بار را ساده‌سازی و استاندارد کرده، سپس آنها را به‌عنوان بخشی از آداب و سنن روزمره وارد زندگی بسیاری از خانواده‌ها می‌کنند.

5- ارائه روش‌های حل مسائل غلط: چون بعضی از مخاطبان، روابط متقابل شخصیت‌های فیلم‌ها و روش‌های حل مسائل مشاهده شده در ماهواره‌ها را تقلید می‌کنند، بنابراین نمونه‌ها از رفتارهای نامناسب اجتماعی، بر افکار عمومی رسوخ کرده و آن را به شکلی به سمت گزینش رفتار و افکار غلط می‌کشاند.

6- عادی نشان دادن بزه در خانواده: ماهواره‌ها با نشان دادن بزه، جرم و جنایت بین افراد خانواده (در سریال‌ها و فیلم‌ها) مخصوصاً منسوب به والدین، موجب جابه‌جایی در الگوپذیری جوانان شده لذا باعث گسست در پیوندهای خانوادگی می‌شوند.

7- آموزش جرائم: ماهواره‌ها فنون ارتکاب جرائم را آموزش می‌دهند، جرائم را مهیج و لذت‌بخش جلوه داد، ارضاشدن آنی را ترویج می‌دهند و فرد را به همانندسازی با مجرم ترغیب می‌کنند.

8- ایجاد تقابل میان هنجارهای رسمی و تمایلات کاذب: فیلم‌ها و سریال‌های ماهواره‌ای میان هنجارهای رسمی و تمایلات کاذب یک رویارویی در مقابل هم قرار داده که در نهایت تمایلات کاذب موفقیت و پیروزی را به‌دست می‌آورد و شاخص‌های هنجارهای رسمی را منجر به شکست نمایش می‌دهد.

9- تبلیغ سبک و الگوی زندگی حرفه‌ای: با به نمایش گذاشتن شبکه‌های خشونت‌بار و پر جرم در سیستم‌های خانوادگی، سبک و الگوی زندگی حرفه‌ای در دنیای مدرن را اشاعه و تبلیغ می‌کنند (مانند ترویج استفاده از مشروبات الکلی و موسیقی‌های منحط و رفتار آنان پس از مصرف).

10- فرهنگ‌سازی خشونت و جرائم: قرار گرفتن در معرض وحشت و خشونت از خردسالی آغاز می‌شود و در طول زندگی ادامه می‌یابد. فرهنگ جدید از صحنه‌های خشونت و وحشت تولید شده توسط ماهواره‌ها اشباع شده است و این امری است که به‌سرعت ناباورانه‌ای به‌عنوان بخشی از فرهنگ به جامعه و جوانان عرضه می‌شود و امنیت جامعه را تهدید کرده و به خطر می‌اندازد.